

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำพิพากษาของศาลนั้น เพื่อที่จะนำเงินจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา พร้อมด้วยค่าฤชาธรรมเนียมในคดีและค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี การดำเนินการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เป็นมาตรการที่มีความสำคัญที่จะดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้ด้วยความสะดวกเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรมต่อคู่ความตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียในคดีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ตามคำพิพากษาและลูกหนี้ซึ่งมีหนี้ตามคำพิพากษาจะได้หลุดพ้นจากหนี้ที่ต้องชำระ ซึ่งหากการบังคับคดีแพ่งมีระยะเวลายาวนาน ดอกเบี้ยตามเงินต้นจะเพิ่มขึ้นและลูกหนี้อาจมีมูลหนี้ที่ค้างชำระอาจถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายต่อไปได้ ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างมากต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎกระทรวง และระเบียบกระทรวงยุติธรรมในเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานบังคับคดี ตลอดจนระเบียบคำสั่งกรมบังคับคดี แต่จากการวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ พบว่า มีปัญหาในการดำเนินการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลายประการ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่ความตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียในคดีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ปัญหาการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 288 บัญญัติไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธิตามมาตรา 55 ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเข้ามาได้ในชั้น

บังคับคดีก่อนการขายทอดตลาด เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของที่แท้จริง ผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธิหรือผู้ที่ต้องเสียหายจากการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดียื่นคำร้องต่อศาล และนำเสนอคำร้องดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินจะต้องการขายทอดตลาดไว้เพื่อรอฟังวินิจฉัยของศาล อันทำให้การบังคับคดีต้องล่าช้าออกไปและเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้ช้าออกไป

1.2 ปัญหาผู้สุจริตราคาสูงสุดไม่ชำระเงินค่าซื้อทรัพย์สินส่วนที่เหลือจากการขาย

ทอดตลาด

การที่ผู้สุจริตราคาสูงสุดไม่ชำระเงินค่าซื้อทรัพย์สินส่วนที่เหลือจากการขายทอดตลาดนี้ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินใช้เป็นวิธีการในการประวิงคดี กล่าวคือ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาคบคิดกับบุคคลภายนอกเพื่อเชิมนบุคคลภายนอกเข้ามาประมูลซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม้ขายให้ผู้เสนอราคาสูงสุดแล้ว จะต้องวางชำระเงินค่าซื้อทรัพย์สินที่เหลือภายใน 15 วัน ผู้ซื้อทรัพย์สินได้จะยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาวางเงินค่าซื้อทรัพย์สินออกไปอีก 3 เดือน เมื่อครบระยะเวลาตามที่กำหนดแล้ว หากผู้ซื้อทรัพย์สินยังไม่สามารถหาเงินมาวางชำระราคาส่วนที่เหลือได้อีก ก็สามารถขอขยายระยะเวลาวางเงินได้อีก 3 เดือนนับแต่วันครบกำหนดเดิม แต่ทั้งนี้ผู้ซื้อทรัพย์สินต้องวางเงินมัดจำเพิ่มเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของราคาที่ซื้อได้ ซึ่งเมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้ว ผู้ซื้อทรัพย์สินไม่มาชำระเงินค่าซื้อทรัพย์สินในส่วนที่เหลือ เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงต้องริบมัดจำในวันถัดไปนับแต่วันครบกำหนด และนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดใหม่อีกครั้ง ส่งผลให้การบังคับคดีไม่สัมฤทธิ์ผล และส่งผลกระทบต่อคู่ความในคดีหลายฝ่าย รวมถึงผู้สนใจเข้าซื้อทรัพย์สินที่ต้องการทรัพย์สินนั้นจริง อีกทั้งเป็นภาระให้ต้องหาเงินมาวางหลักประกันเป็นจำนวนที่สูงกว่าปกติ เนื่องจากมีการกำหนดหลักประกันพิเศษ

1.3 ปัญหาความรับผิดชอบของผู้ทอดตลาด

จากการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดี เห็นได้ว่า การเข้าเป็นคู่สัญญาในฐานะผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งก็คือ เจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดี สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทอดตลาดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการขายทอดตลาด มาตรา 509 ถึงมาตรา 517 แม้จะมีกฎหมายบัญญัติไว้แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมและบางมาตราก็คือ มาตรา 516 และมาตรา 517 ในเรื่องการรับผิดชอบของผู้ทอดตลาดว่าต้องรับผิดชอบอย่างไร หากในการขายทอดตลาดครั้งใหม่ได้ราคาต่ำกว่าครั้งก่อน อันทำให้มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ จึงควรได้รับการพิจารณาแก้ไขปัญหาเพื่อคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม ดังนี้

2. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในส่วนขายทอดตลาดทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

2.1.1 ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจากเดิม มาตรา 288 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำร้องขอเช่นว่านี้ ให้งดการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่พิพาทนั้นไว้ในระหว่างรอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาล”

ควรแก้ไขเป็น “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดี ได้รับคำร้องขอเช่นว่านี้ ไม่เป็นเหตุให้งดการขายทอดตลาด เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้งดการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่พิพาทนั้นไว้ในระหว่างรอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาล”

2.1.2 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 288 วรรคหนึ่งกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินต่อศาลไว้ด้วยและให้ศาลมีคำสั่งงดการขายทอดตลาดไว้ก่อน โดยควรกำหนดระยะเวลาให้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนเอาทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดครั้งแรกไม่น้อยกว่า 15 วัน หรือก่อนจำหน่ายทรัพย์สิน

นั้น ๆ ได้ไม่น้อยกว่า 15 วัน (หรือหลังจากมีการยึดทรัพย์ไปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะแจ้งการยึดให้จำเลย ผู้มีส่วนได้เสียในคดีทราบประกอบกับมีหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์ไปยังสำนักงานที่ดิน เพื่อให้เจ้าพนักงานที่ดินระงับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์ที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดไว้แล้ว) ทั้งนี้เพื่อให้การขายทอดตลาดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

2.1.3 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 288 วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มเติมข้อความในส่วนของการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ว่า “บุคคลนั้นอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีให้ปล่อยทรัพย์สินเชื่อนั้น ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้กล่าวอ้างนั้นนำส่งสำเนาคำร้องขอแก่โจทก์ หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา . . .”

เพิ่มเติมเป็น “บุคคลนั้นอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีให้ปล่อยทรัพย์สินเชื่อนั้น เมื่อศาลพิจารณารับคำร้องแล้ว ให้ผู้กล่าวอ้างนั้นนำส่งสำเนาคำร้องขอแก่โจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา” จึงจะมีผลเป็นการงดการขายทอดตลาดตามมาตรา 288 มิใช่เพียงการยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ศาลเท่านั้น

2.1.4 ควรแก้ไขแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยึดทรัพย์ ขัปไล่ รื้อถอนและจำหน่ายทรัพย์สินฉบับลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2551 ข้อที่ 17 ในการประกาศขายทอดตลาดแต่ละครั้งให้กำหนดวันขายทอดตลาดทรัพย์สิน 4 นัด ในประกาศขายทอดตลาดฉบับเดียวกัน โดยมีระยะเวลาห่างกันแต่ละนัดไม่เกิน 25 วัน เนื่องจากในการขายทอดตลาดของแต่ละแห่งไม่เท่ากัน เช่น จังหวัดนนทบุรีมีช่วงกำหนดนัดห่างกัน 7 วัน บางแห่งห่างกัน 15 วัน ควรกำหนดให้มีระยะเวลาห่างในการขายแต่ละนัดในทุกสำนักงานบังคับคดีทั่วประเทศเท่ากัน ทั้งนี้ควรกำหนดระยะเวลาห่างในแต่ละนัด 21 วัน เพื่อให้ศาลได้มีระยะเวลาพิจารณาคำร้อง และเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียในคดีรวมทั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ติดตามคำสั่งศาลว่าศาลมีคำสั่งประการใด หากศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้อง เจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ดำเนินการขายทอดตลาดต่อไปตามกำหนดนัดที่เหลือและเพื่อให้การขายทอดตลาดตามประกาศที่ได้แจ้งออกไปแล้วนั้นมีความต่อเนื่องและไม่ถูกประวิงคดีให้ต้องสะดุดหยุดอยู่เหมือนเช่นในปัจจุบัน

2.1.5 เสนอให้กรมบังคับคดีออกระเบียบกรมบังคับคดี เรื่องการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินในการสั่งคำร้องเมื่อมีการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ โดยให้

เจ้าพนักงานบังคับคดีการขายทอดตลาดไว้ก่อนเพียง 1 นัด เพื่อรอฟังคำสั่งศาล เนื่องจากแนวปฏิบัติในเรื่องการสั่งการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเมื่อมีการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์นั้น ยังไม่เป็นที่แน่นอนและยังคงเป็นไปตามแต่ดุลพินิจส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานบังคับคดี อันเกิดจากการตีความมาตรา 288 ประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งที่แตกต่างกันว่าเมื่อมีการยื่นคำร้องขจัดทรัพย์แล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องการขายทอดตลาดไว้ เพียงนัดเดียวหรือเป็นการงดการขายทอดตลาดทั้งหมด 4 นัด เมื่อมีความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้น จึงเห็นควรให้มีการกำหนดออกมาเป็นคำสั่งกรมบังคับคดีเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทั่วประเทศได้อธิบัติปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน และไม่เกิดข้อแตกต่างในการใช้ดุลพินิจในการสั่งการขายทอดตลาดหรือไม่งดการขายทอดตลาด อย่างเช่นในปัจจุบัน ซึ่งน่าที่เป็นผลดีและก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้เสียในคดีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ปัญหาผู้รู้ราคาสูงสุดไม่ชำระเงินค่าซื้อทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการขายทอดตลาด

2.2.1 ควรออกระเบียบให้มีการตรวจสอบประวัติผู้ที่เข้ามาประมูล หรืออาจให้มีการรับรองโดยนายความ ว่าผู้ที่เข้าประมูลทรัพย์มีความสามารถที่จะชำระเงินค่าซื้อทรัพย์ได้หรือมีสถานะทางการเงินที่มั่นคง ไม่ใช่เพื่อมาประมูลทรัพย์แล้วทิ้งเงินมัดจำเพื่อประวิงคดี ทั้งนี้เพื่อเป็นการคัดกรองผู้เข้าร่วมประมูลทรัพย์ที่เหมาะสม

2.2.2 ควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 516 ว่า “ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถบังคับคดีเงินส่วนต่างกับผู้ซื้อเดิมได้เสมือนกันเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา” โดยดำเนินการเป็นสาขาคดี

2.2.3 ควรให้กรมบังคับคดีออกระเบียบกรมบังคับคดี เรื่อง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินในการพิจารณาสั่งขายระยะเวลาวางเงินค่าซื้อทรัพย์ หากผู้ซื้อยื่นขอขยายระยะเวลาวางเงินออกไปอีก หากพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ซื้อทรัพย์มีพฤติการณ์ที่น่าจะทิ้งเงินมัดจำ ไม่ควรอนุญาตให้ขยายระยะเวลาวางเงินออกไปอีก และหลักการประกอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาวางเงินนั้น ควรกำหนดให้ผู้ซื้อทรัพย์ที่ขอขยายระยะเวลาวางเงินต้องนำเสนอเอกสาร

ประกอบคำร้องดังกล่าวจากสถาบันการเงินที่กำลังดำเนินการในการขออนุมัติสินเชื่ออยู่ หากไม่มีเอกสารดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องไม่อนุญาตให้ขาย ระยะเวลาวางเงินออกไปอีก

2.3 ปัญหาความรับผิดชอบของผู้ทอดตลาด

ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 516 และ มาตรา 517 ให้ชัดเจนว่า เป็นหน้าที่ของผู้ทอดตลาด ในการฟ้องบังคับหนี้ส่วนต่างจากการขายทอดตลาดกับผู้ซื้อเดิม หากในการขายทอดตลาดครั้งใหม่ได้ราคาต่ำกว่าการขายทอดตลาดในครั้งก่อน เพื่อให้การขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีทุกฝ่ายสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย